

INTEGRATION

GENOM FILM

**Att använda film
i lokalt integrationsarbete**

**Ett häfte från Filmpedagogerna Folkets Bio
och föreningen Film och mediepedagogik.**

2016

Hej!

Vad roligt att du är intresserad av hur film kan användas som ett redskap för integration! Förutom att film är det största mediet just nu (och fortsätter att växa), så är det ett språköverbyggande och gemenskapande medium. Vi kan använda film för att berätta om oss själva, förstå andra, lära oss nya språk, förverkliga drömmar och ta del av andras fantasiberättelser, liksom att dela en kulturupplevelse.

Till detta häfte har vi samlat några goda exempel på hur vi kan använda film i ett och samma syfte, nämligen integration. Men metoderna är lika många som arrangörerna – och alla arrangörer betonar vikten av olikheterna, nämligen att anpassa projekt utifrån lokala förutsättningar, individuella behov och relevanta samarbetspartners.

Min förhoppning är att du blir lika inspirerad som jag blev när jag fick höra om de olika projekten!

Med värme,
Julia Lagergren
Filmpedagogerna Folkets Bio,
medlemmar i föreningen Film och mediepedagogik

Kontaktuppgifter

www.filmpedagogerna.se

www.filmomediepedagogik.se

Innehåll

Folkets Bio Regina – Östersund	3
Historieberättarna – Stockholm.....	3
Akademin Valand – Göteborg	5
Wisbygymnasiet – Visby	6
Tollereds biograf – Tollerød	8

Filmpedagogerna

film mediepedagogik

En resurs för dig som jobbar med film & media

Crowdfundade biobiljetter, pyssel och fika

Vid två tillfällen träffades över sextio barn och föräldrar på Folkets Bio Regina i Östersund för att titta på film och träffas under trevliga former.

– Vi ville bjuda in flyktningbarn och deras familjer att komma in till Östersund för att gå på bio; en stunds förströelse, glädje och för att träffa svenska barn, berättar Lasse som är teknik- och ekonomiansvarig på Bio Regina. Efter filmvisningarna fick barnen göra en lång teckning tillsammans, samtidigt som vi bjöd på fika.

Projektet är ett samarbete mellan Folkets Bio Östersund och föreningen Hej främling! och inbjudan gick ut till familjer på de två närliggande flyktningförläggningarna Grytan och Ångsta.

Enligt Anna Arnesson från Hej främling! var initiativet mycket uppskattat av familjerna som pratade om biobesöket långt efteråt. Även Lasse är nöjd med projektet:

– Det här var en förhållandevis liten arbetsinsats som gav stor glädje, berättar han. **Även många i vår ordinarie publik kände sig delaktiga genom crowdfundingen.**

Jo, du läste rätt. Biobiljetterna crowdfundades. När publiken på Bio Regina betalar sin biobiljett kan de samtidigt betala 25 kronor extra för att bjuda barn från flyktningförläggningarna på bio – och pengarna fortsätter att ticka in. Det innebär att projektet kommer att fortsätta även i höst, men med mindre grupper än tidigare, förklarar Lasse:

– Vi tror att de mindre grupperna kommer att ge större chans till faktiska möten och kontakt mellan de svenska familjerna och familjerna från flyktningförläggningarna.

Tack vare engagerade personer från Hej främling! och bidrag från Region Jämtland/Härjedalen, kunde familjerna åka buss till och från biografen.

För den som är intresserad av att genomföra ett liknande projekt, tipsar Lasse om att hitta en organisation att samarbeta med:

– Och börja i mindre skala och prova er fram! Våga misslyckas!

Att ges möjlighet till att berätta

– Farid heter en av deltagarna som vi träffade på ett boende för ensamkommande, asylsökande barn. Han deltog enbart socialt i våra filmworkshops, men visade mig sitt rum. Väggarna var täckta av målningar! Jag insåg att han genom sina målningar berättade om sin bakgrund och den svåra resan hit. Historieberättarna stöttade honom i att få ställa ut sin konst. Det blev fantastiskt lyckat! Nu hoppas han kunna söka in till en konstskola, berättar Anusha Caroline Andersson, verksamhetsledare för Historieberättarna.

Anushas engagemang går inte att ta miste på. För henne och kollegorna på Historieberättarna är det barn och ungdomar och deras berättelser som står i fokus – oavsett om berättelserna resulterar i muntligt berättande, teckningar eller animerade filmer.

– Historieberättarna är en workshop som ger barn och unga tillfälle att berätta en historia eller uttrycka en känsla. Deltagarna får möjlighet att uttrycka sin historia utifrån sina egna villkor och sin fantasi, förklarar hon.

Projektet har funnits i över ett år, medan arbetet med nyanlända har pågått i lite mer än ett halvår. Historieberättarna har även ingått i

arbetet med kultur för asylsökande, vilket har inneburit frekventa besök på boenden för nyanlända i Stockholms stad. För att kunna möta deltagarnas behov och verkligen ha tid med varje persons berättelse, har Historieberättarna haft tre till fyra pedagoger på plats per tillfälle.

– Det handlar om att skapa ett tryggt rum med tid för varje persons behov av att uttrycka sig och bli lyssnad på. Det finns en enorm styrka i att berätta och att kreativt få arbeta med sin berättelse – oftast hjälpas åt och sedan tillsammans pratar om berättelserna.

Anusha berättar att de redan innan projektet inleddes, hade en utarbetad metod, ett individbaserat arbetssätt som under arbetets gång ständigt utvecklades.

– Allt kan en ju inte förbereda sig på, men vi hade en mindre arsenal av olika former av övningar, tankar och idéer – och tillsammans med deltagarna utvecklas metoden, säger hon. Metoden, så som den ser ut idag, är såväl normkritisk som språköverbyggande.

Och mottagandet på flyktingboendena? Projektet var minst sagt uppskattat. Det blev fler sena kvällar på flyktingboenden än pedagogerna hade föreställt sig. Flera deltagare kunde sitta och pyssla och förbereda sina animationsfilmer långt in på nätterna.

– *Vi är själva både förvånade och imponerade över den dedikation deltagarna gett för sina kreativa uttryck*, berättar Anusha stolt. *Men det visar också behovet av den här typen av sysselsättning, tillägger hon.*

På frågan om hon har några tips till den som är intresserad av att initiera ett liknande projekt, svarar Anusha:

– *Utgå ifrån deltagarnas behov. Träffa den målgrupp som ert projekt riktar sig mot. Hitta sätt att mötas för att ta reda på vad de behöver, önskar och tänker på. Använd sedan era kunskaper som t.ex. arrangörer och pedagoger och skapa ett bärkraftigt projekt. Asylsökande kan till exempel helt plötsligt behöva flytta och då är det dumt att ha ett projekt som löper över flera träffar. Vi löste det genom en struktur där deltagarna, på något sätt, alltid skulle kunna slutföra det de arbetar med. Vid nästa träff hade de som ville/kunde, möjlighet att plocka upp sin berättelse på nytt och fortsätta.*

Historieberättarna har haft flera samarbetspartners under projektets gång: Filmcentrum, Unga Radioteatern, ABF Stockholm och Rädda Barnen. Vad gäller finansiering, har den större delen av kostnaderna täckts av bidrag från Stockholms läns landstings satsning "Kultur för asylsökande", men Historieberättarna har även gått in med eget kapital och många ideella timmar.

För den nyfikne finns en del av projektets resultat tillgängligt på Historieberättarnas hemsida: de animerade filmerna (dvs. de filmer som har blivit godkända att visas och som inte riskerar att röja upphovsrättsinnehavarens identitet).

Flykten – en film om att fly med båt från Turkiet

En klass i årskurs 5 som arbetat med migration intervjuade en av de asylsökande ungdomarna som tidigare varit med i Historieberättarnas animationsprojekt. Eleverna skapade sedan en egen animation utifrån berättelsen. Filmen hittar du här: <http://historieberattarna.se/filmer/flykten/>

Med kameran som verktyg

– Från bokstäver på papper till riktiga människor

När Linda Sternö berättar om Akademin Valands projekt tillsammans med Introduktionsenheten i Bergsjön och Center för Skolutveckling, fångas alla av hennes energi och engagemang.

– Akademin Valand ville undersöka om kameran kunde vara en hjälp i Introduktionsenhetens arbete med kartläggning av vad de nyanlända barnen kan i relation till den svenska läroplanen, förklarar hon.

Idén mynnade ut i ett projekt att komplettera pappersdokumentationen genom att levandegöra personerna bakom bokstäverna. Projektet, som har pågått sedan 2014, innebär att lärare och studenter från Akademin Valand träffar nyanlända barn på Introduktionsenheten i Bergsjön och låter dem berätta om sig själva genom kameran.

– Vi funderade mycket kring hur viktigt det är för barnen att lära sig svenska. När de lägger sitt modersmål åt sidan så lägger de också en del av sin identitet åt sidan. Det tar lång tid innan du kan berätta saker som är viktiga för dig själv med det nya språket, så vi ställde frågor till barnen, till exempel: Vad tycker du om? Vad tycker du inte om? Hur ser din vardag ut? Vad är du bra på? Vad drömmer du om som du aldrig provat? Barnen fick svara med en bild som de fick berätta om för gruppen. Därefter fick de filma varandra när de berättade om bilderna på sitt modersmål. Till sist la vi ihop bilderna och intervjun, och översatte talet till svenska.

Att barnen har uppskattat att arbeta med kameran råder det inget tvivel om.

Finansiering

Akademin Valand, Center för Skolutveckling, Introduktionsenheten i Bergsjön.

Planering

Inför varje ny period har lärare och studenter på Akademin Valand gemensam planeringstid. Därefter träffar de pedagogerna på Introduktionsenheten för att tillsammans planera upplägget. Vid uppstarten av projektet hölls även en kompetensutvecklingsdag med all personal på Introduktionsenheten i Bergsjön.

– Det är svårt att ta sig fram på svenska och kameran blir ett verktyg att kommunicera. Barnen blir glada och vi får till diskussioner kring de ämnen barnen själva tar upp genom sina filmer. Det är diskussioner som kanske inte annars tar plats inom kartlägningsuppdraget och det är samtal som barnen själva driver, där vi vuxna och pedagogerna är en diskussionspart. Till exempel har barnen tagit upp skillnaden mellan skolan i det land de lämnat och skolan i Sverige; hur föräldrarollen och lärarrollen skiljer sig mellan Sverige och det land de lämnat. Barnen funderar mycket på hur de ska förhålla sig till det nya i relation till det de är vana vid och diskussioner med högt i tak har varit berikande för alla parter.

För att kunna ta del av barnens reflektioner och berättelser har språklig kompetens varit viktigt i teamet.

– När vi arbetade med en grupp somaliska barn hade vi med en lärare som kunde både svenska och somaliska. Det har varit ovärderligt att vi har haft studenter som pratar både svenska och dari, arabiska och kurdiska. Utan dem hade vi inte kunnat diskutera på den nivå som barnen vill.

Förutom att barnens tankar, bilder och filmer kompletterar pappersdokumentationen, tänker Linda och hennes kollegor att barnen även kan ta med sig filmsekvensen när de börjar i en svensk-talande klass för att kunna presentera sig själva.

Linda Sternö är lektor i Filmisk gestaltning på Akademin Valand, där hon bland annat undervisar i kursen Kameran som verktyg för lärande, en kurs för filmare, fotografer och personer inom pedagogiska yrken som vill lära sig mer om kameran som pedagogiskt verktyg.

Jag gillar grönt i naturen.

Filmen om Mahad hittar du här:
<https://vimeo.com/169498702>

Gemenskapande filmskapande

Mötet mellan tolv nyanlända killar och en grupp gymnasieobehöriga elever blev en kärleksfilm.

– Jag har under fyra år arbetat med filmproduktion tillsammans med en grupp elever som är obehöriga att börja på gymnasiet. När vi i våras var klara för inspelning avbröts arbetet av en krock i schemat. En grupp nyanlända pojkar från Afghanistan med sin lärare i svenska som andraspråk, var plötsligt också schemalagda i vår filmsal. De hade bara varit på Gotland några dagar och vi bjöd in dem i klassrummet och började arbeta tillsammans, berättar Monica Wigren som är Bildlärare på Wisbygymnasiet, och tidigare film- och mediepedagog på Kulturskolan på Gotland. Schemakrockar hörde till vardagen på skolan i våras; eleverna inom introduktionsprogrammet Språkintrouktion ökade på några veckor från 35 internationella elever till 159 elever.

– Varför kommer de hit? Varför kommer de till vår skola? Det fanns ett ifrågasättande av flyktingpolitiken i den svenska elevgruppen. Vi hade haft många diskussioner och när nu de nya eleverna kom till klassrummet såg jag en chans till ett värdefullt möte, förklarar Monica.

När de nya eleverna plötsligt stod i klassrummet, påbörjades arbetet med att skapa en ny gemenskap – en gemenskap som skulle omfatta alla, oavsett språk.

– Vi började med att prata om kroppsdelar och måla upp dem på tavlan. De svenska eleverna var väldigt kompetenta och hjälpsamma och de nya eleverna var artiga och tog i hand och tackade. Vi började improvisera och låtsas att vi till exempel var på vårdcentralen.

Monica berättar att det blev många intressanta samtal om normer, kultur och kärlek; till exempel hur skolan fungerar i olika länder och att två personer av samma kön får gifta sig i Sverige.

Efter två tre veckor var de redo att påbörja ett nytt filmprojekt tillsammans. Eftersom planerings- och inspelningstiden nu blev kortare, hjälpte Anne Elfström, mentor till de afganska eleverna, till under dramaövningarna och även senare när de skulle öva repliker.

Monica förklarar att eleverna till stor del fick leka fram den nya handlingen och hur viktigt det var att respektera varandra under arbetets gång:

– Vi hade svenska, marginaliserade elever från den svenska skolan och nyanlända, marginaliserade unga i en utsatt och osäker situation som inte visste om de skulle få stanna eller ej. Jag är tacksam över att ha kunnat använda ett arbetssätt med mycket kroppsspråk och improvisation. Det är bra i en grupp som inte har ett gemensamt språk. Och det är fantastiskt att Anne utan att tveka har följt med in i improvisationerna, berättar Monica.

Projektet kom att kallas "Krig och kärlek" av ungdomarna, men titeln på filmen är i skrivande stund inte bestämd. Berättelsen är en kärlekshistoria som liknar Romeo och Julias, men har ett lyckligt slut.

– De nyanlända eleverna sa: "Vi har upplevt så mycket krig och elände, så den här historien måste sluta bra" – och så fick det bli. Det är en afgansk kille och en svensk tjej i huvudrollerna, berättar Monica.

Tack vare ungdomarnas engagemang och Annes insats, har nästan allt material hunnit spelas in före sommaruppehållet.

– Det var tur, säger Monica, *på grund av Ramadan. Eleverna var trötta och vi fick ibland hitta nya lösningar för att få det att funka och för att eleverna skulle orka med eventuella omtagningar.*

På frågan om hur hon skulle utvärdera resultatet, svarar Monica att eleverna har fått mycket nytt med sig: hur en filmproduktion går till, hur viktigt det är att hålla ihop ett filmteam, hur det är att presentera sig själv och projektet inför en publik.

– Alla är otroligt stolta! När filmen är färdig kommer eleverna ha något att visa upp som är färdigt och beständigt. Filmpedagogiken är stark.

Lyckades hon minska de kritiska kommentarerna från eleverna?

– De svenska eleverna har tappat sin skeptiska syn på flyktingar; de har istället satt en ära i att hjälpa och försvara sina nya kamrater.

Vill du se en kort film om arbetet bakom kulisserna? Klicka här.

<https://www.youtube.com/watch?v=aZcwdckOY24&feature=youtu.be>

Sommarlovsfilmning i Tollerred

"Vi vill låta barnen göra film som sommarlovsaktivitet hos oss – vill ni vara med?" frågade Ulla Pedersen Estberg när vi träffades i vårsolen i Umeå. **"Självklart!"** svarade jag och Fredrik i kör. Tollereds biograf, Sveriges minsta biograf, det var dit vi skulle.

Inbjudningar till de två filmdagarna skickades ut, först till socioekonomiskt utsatta områden och sedan till flyktingboenden. Allra sist gick inbjudan ut till samtliga kommuninvånare för att fylla ut de resterande platserna.

Ulla meddelade att det på måndagen skulle komma barn mellan 6 och 10 år. På tisdagen var 11-15-åringarna välkomna. Jag och Fredrik kliade våra geniknölar. **"Hur ska vi planera det här, så att det blir så bra som möjligt?"** Vi bestämde att förmiddagarna skulle ägnas åt filmteori och praktiska övningar, medan eftermiddagarna skulle ägnas åt fritt valda filmprojekt. Inget tema. Inga ramar. Vi skulle bara vara på plats och vägleda dem.

Sålunda packade vi ner våra iPads, högtalare och en dator och for till Tollerred, redo att filma.

Och vilka filmer det blev! Under förmiddagen hade en av övningarna varit att filma en händelse – till exempel någon som halkar på ett bananskal. Barnen fick inte visa vad som hade hänt innan eller vad som skulle hända efter den utvalda händelsen och de som ville, fick utveckla idén till en hel film under eftermiddagen. Oj, vad vi hade roligt! Titlarna avslöjar de vitt skilda berättelserna: Aliens attackerar jorden, Det magiska banansnöret, Gurkattack, Fjärrkontrollen, Doktor Dark och biografbomben, Skogen och Den fruktsugne killen är några av de oföglömliga verken.

Efter barnens glada miner och applåder (och en och annan tackkram) kom föräldrarnas reaktioner: **"Tack så jätte mycket för en fantastisk dag för banen. Nu är våra barn helt sålda och spelar in filmer och editerar för fullt."** och **"Tusen tack!"**.

Slutet gott, allting gott. Eller nästan. Nu är det vår tur att tacka Ulla Pedersen Estberg och hennes make Lennart för utomordentligt värdskap och goda luncher och fika! Tollereds biograf må vara liten, men den genomsyras av en kärlek och omtanke som är svårslagen.

/Julia Lagergren, Filmpedagogerna Folkets Bio

